

ДО ПОНЯТТЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ

ВОЙЧЕК ОЛЕКСІЙ СЕРГІЙОВИЧ

начальник

*Відділення поліції Скадовського РВП ГУ НП в Херсонській області,
аспірант 2 курсу навчання кафедри кримінально-правових дисциплін
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Запобігання кримінальним правопорушенням – це складна система чинників, стримувального або попереджувального впливу на криміногенні явища, що має на меті зниження їхнього криміногенного ефекту і створення умов, які унеможлиблювали б появу таких явищ та процесів.

Одним з елементів системи запобігання кримінальним правопорушенням є суб'єкт запобіжної діяльності. Складність і різноманіття запобіжної діяльності визначають і розмаїття суб'єктів цієї діяльності, що об'єднуються у складну багаторівневу і багатофункціональну систему, ланки якої безпосередньо чи опосередковано взаємодіють і взаємо підкріплюють одна одну. Загалом, у запобіганні кримінальним правопорушенням беруть участь у межах своєї компетенції та у формах, встановлених законодавством, органи і заклади охорони здоров'я, освіти, соціального захисту населення, засоби масової інформації, інші установи, підприємства та організації незалежно від форм власності, органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання, громадяни тощо.

У вітчизняній науковій літературі чимало уваги приділяється темі запобігання кримінальним правопорушенням, в цілому, та суб'єктам такої діяльності, зокрема. Наприклад, А.П. Закалюк, відзначає, що «суб'єктом діяльності щодо запобігання злочинності та злочинним проявам можуть бути визнані орган, організація, окрема особа, які у цій діяльності виконують хоча б одну з таких функцій щодо заходів запобігання: організація, координація, здійснення або безпосередня причетність до здійснення» [1, с. 347].

Змістовно також визначається окремими науковцями, що «систему суб'єктів запобігання злочинності складають юридичні та фізичні особи, які відповідно до своєї компетенції здійснюють передбачені законом заходи у сфері запобігання злочинності; до них належать

органи законодавчої, виконавчої та судової влади, органи управління, культурно-освітні заклади, підприємства, установи та організації, що діють у різних сферах суспільного життя, їх трудові колективи, громадські організації та об'єднання, органи безпеки, сім'ї та громадяни» [2, с. 116].

У свою чергу, В.В. Голіна пропонує суб'єктів запобігання злочинності поділяти за критерієм специфіки запобіжної діяльності, розрізняючи суб'єкти, які:

«– визначають її основні напрями, завдання, форми (політику боротьби зі злочинністю), планують, спрямовують та контролюють її, забезпечують її правове регулювання;

– здійснюють безпосереднє управління і координацію окремими напрямами і учасниками запобігання злочинності;

– виявляють та пізнають об'єкт запобіжного впливу та інформують про них інших суб'єктів;

– виконують запобіжні заходи щодо випередження, обмеження, усунення криміногенних явищ та процесів, захисту соціальних благ і особи;

– реалізують заходи щодо відвернення і припинення злочинів і злочинності» [3, с. 166;4;5;6;7].

Національна поліція України відноситься до спеціалізованих органів запобігання кримінальним правопорушенням, тобто до таких суб'єктів профілактики, які у межах своїх основних завдань мають спеціально виокремлену функцію щодо недопущення вчинення протиправних діянь.

У попереджувальній роботі національної поліції слід виокремлювати такі основні її види:

– розроблення та здійснення загальних напрямів запобігання кримінальним правопорушенням на основі аналізу стану, структури та динаміки злочинності;

– конкретизація загальних напрямів до рівня розв'язання окремих завдань на більш вразливих у криміногенному відношенні територіях та об'єктах господарювання;

– проведення індивідуальної виховної роботи з особами, які перебувають на профілактичних обліках або порушують норми суспільного життя, робота з конкретними особами.

Найбільш значимими для досягнення цілей попередження кримінальних правопорушень функції поліції: приймання та реєстрація заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, про адміністративні правопорушення та події; виявлення причин кримінальних правопорушень та адміністративних правопорушень і умов, які сприяють їх вчиненню, вжиття в межах своїх повноважень

заходів щодо їх усунення; виявлення осіб, які мають намір вчинити злочин, і проведення з ними індивідуальної профілактичної роботи; забезпечення безпеки громадян і громадського порядку. Поряд із кримінальними функціями поліція виконує і не кримінальні функції, а саме проведення заходів із пошуку зниклих осіб, дітей, проблемами сім'ї, охороною правопорядку під час масових маніфестацій, мітингів і зібрань. Ускладнює роботу поліції відсутність у законі аналітичних обов'язків, немає вказівки на вивчення латентних діянь.

Отже, суб'єктами запобігання злочинності є органи, посадові особи (службовці), на які законом покладено завдання та функції з виявлення, усунення, нейтралізації причин і умов, що сприяють вчиненню злочинності, її окремих видів та конкретних кримінальних правопорушень, а також органи, посадові особи, особи, які виконують управлінські та інші функції в організаціях, керівники, трудові колективи підприємств та організацій, окремі їхні підрозділи, які, здійснюючи контрольні, наглядові та інші свої професійні функції, повинні попереджати появу умов та обставин, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, усувають та нейтралізують їх.

У свою чергу, Національна поліція України є ключовим суб'єктом запобігання злочинності, забезпечуючи охорону прав і свобод людини, протидію злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку. Її діяльність спрямована на запобігання правопорушенням, припинення їх, а також усунення причин та умов, що сприяють вчиненню злочинів. Причинний комплекс злочинності, як основний об'єкт попереджувальної діяльності національної поліції, має свою специфіку, що безпосередньо пов'язана з функціональним призначенням цих органів, а саме юридично значущі засади, умови, інші детермінанти кримінальних правопорушень. Кримінологічна природа об'єктів попереджувальної діяльності поліції виражається переважно у зв'язках, станах, зв'язках спричинення та зумовлення.

Література:

1. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології : теорія і практика. К. : Ін Юре, 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 2007. 424 с.
2. Комісарук В.М. Суб'єкти запобігання кримінальним правопорушенням в Україні. *Держава та регіони.* № 4 (83). 2023. С. 115-120.
3. Кримінологія: підручник / В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуїська та ін.; за ред. В.В. Голіни, Б. М. Головкіна. Х.: Право, 2014. 440 с.

4. Бабенко А.М. Аналіз та запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються озброєними молодіжними організованими угрупованнями. *Південноукраїнський правничий часопис*. № 1-2. 2022. С.54-59.

5. Бабенко А.М. Запобігання організованим, озброєним та терористичній злочинності як складова безпеки в умовах Євроінтеграції. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч. 1. С.54-58.

6. Бабенко А.М. Тактико-психологічні, кримінально-процесуальні, адміністративно-правові та оперативно-розшукові заходи профілактики і запобігання кримінальним правопорушенням. *Південноукраїнський правничий часопис*. № 1. 2021 С. 14-22.

7. Бабенко А. М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір: монографія. Одеса: ОДУВС, 2014. 416 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-501-6-162>

**ТЕОРЕТИЧНІ КОНСТРУКЦІЇ «АДМІНІСТРУВАННЯ»,
«ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ», «ПУБЛІЧНИЙ ІНТЕРЕС»
В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ**

Білик Максим Володимирович

*аспірант кафедри теоретичної юриспруденції
Київський національний економічний університет*

імені Вадима Гетьмана

ORCID ID: 0009-0006-8548-6020

м. Київ, Україна

У той же час в Енциклопедичному словнику з державного управління термін «адміністрація» у широкому розумінні розглядається як: «вся діяльність держави з управління, яку здійснюють різноманітні виконавчі та розпорядчі органи» [1, с. 27].

Ще одне тлумачення цього терміну відображено у складі Політологічного словника, який передбачає, що адміністрація це: «сукупність розпорядчих органів державного управління, виконавчої влади (уряд, відомчі установи, виконавчі комітети, апарат президента, губернатора тощо), діяльність яких має не політичний, а переважно управлінський, організаційний характер.» [2, с. 23].